

Begreppet "sammanbor med barnet" i 52 kap. 11 § SFB

Försäkringskassans ställningstagande

Bedömningen av om föräldern sammanbor med barnet i den mening som avses i 52 kap. 11 § 1 SFB ska göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Det är inte bara den faktiska boendesituationen som avgör. Det ska också vägas in om föräldern och barnet har en sådan hushållsgemenskap som normalt präglar ett sammanlevande. Det gäller även om de inte fullt ut delar bostad i den meningen att de huvudsakligen tillbringar sin dygnsvila i samma bostad.

Bakgrund och överväganden

Varför behövs ett rättsligt ställningstagande?

52 kap. 11 § SFB

Bilstöd enligt 10 § första stycket 4 och andra stycket lämnas under förutsättning att föräldern

1. sammanbor med barnet, och
 2. behöver ett fordon för att förflytta sig tillsammans med barnet.
-

Bestämmelsen hänvisar till 52 kap. 10 § SFB, som tar upp den bidragsberättigade personkretsen. Av 52 kap. 10 § 4 framgår att bilstöd kan lämnas till en försäkrad förälder med funktionsnedsättning som har barn som inte fyllt 18 år. Bilstöd kan också lämnas till en förälder som har ett barn med funktionsnedsättning.

Att föräldrar till ett vuxet barn kan beviljas bilstöd framgår av 52 kap. 3 § SFB och 52 kap. 10 § andra stycket.

Förarbetena ger ingen närmare vägledning om hur begreppet "sammanbor med barnet" ska tolkas. För föräldragrupperna bör gälla att barnet ska bo tillsammans med föräldern eller föräldrarna. Detta innebär att det ska vara ett stadigvarande behov av förflyttningshjälpmedel som ska tillgodoses. Det anges även att en sådan situation kan till exempel vara när ett barn vistas på institution, i elevhem eller i gruppbostad under veckorna, men bor i det egna hemmet under helger och lov.¹

Varken lagtexten eller förarbetena förklarar i tillräcklig utsträckning vad som menas med begreppet "sammanbor med barnet". Därför behövs ett rättsligt ställningstagande för att klargöra hur begreppet ska tolkas.

¹ Prop.1987/88:99 s. 16 och prop. 1988/89:100 bil. 7 s. 144.

Överväganden

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har inte prövat frågan om en förälder sammanbor med ett barn i den mening som avses i 52 kap. 11 § 1 SFB. Däremot har Försäkringsöverdomstolen (FÖD) prövat frågan enligt äldre bestämmelser.²

FÖD bedömde att kravet på sammanboende inte var uppfyllt när föräldern och barnet bodde i varsin lägenhet som låg vägg i vägg och var sammankopplade med ett larmsystem. Domstolen redogjorde inte närmare för vad som avsågs med begreppet "sammanbor".³

HFD har tagit ställning till vad som avses med begreppet "bo tillsammans" enligt bestämmelserna om underhållsstöd och bostadsbidrag i SFB och slagit fast följande: Den faktiska boendesituationen är inte i sig avgörande. Hänsyn ska också tas till om det finns en sådan hushållsgemenskap som normalt präglar ett sammanlevande, även om personerna inte fullt ut delar bostad i den meningen att de huvudsakligen tillbringar sin dygnsvila i samma bostad.⁴ Synsättet har även bekräftats i ett senare avgörande om bostadsbidrag.⁵

När man tolkar vad som menas med begreppet "sammanbor" i 52 kap. 11 § SFB är det rimligt att ta ledning av vad HFD har kommit fram till när det gäller begreppet "bo tillsammans" enligt bestämmelserna om underhållsstöd och bostadsbidrag i SFB.

Det går dock inte att ge begreppet en exakt innebörd. Det är omständigheterna i det enskilda fallet som är utgångspunkten för bedömningen av om kravet på sammanboende i 52 kap. 11 § 1 SFB är uppfyllt. Bedömningen ska dock inte endast göras utifrån den faktiska boendesituationen. Man ska också väga in om föräldern och barnet har en sådan hushållsgemenskap som normalt präglar ett sammanlevande, även om de inte fullt ut delar bostad i den meningen att de huvudsakligen tillbringar sin dygnsvila i samma bostad.

Försäkringskassan bedömer att denna tolkning är förenlig med de exempelsituationer som finns i förarbetena och HFD:s synsätt när det gäller begreppet "bo tillsammans" i ärenden om bostadsbidrag och underhållsstöd.

När en förälder med funktionsnedsättning eller en förälder till ett barn med funktionsnedsättning ansöker om bilstöd, ska liknande överväganden kring sammanboende göras som vid bedömningen av om personer bor tillsammans i ärenden om underhållsstöd eller bostadsbidrag.

Bedömning

I bedömningen av sammanboende enligt 52 kap. 11 § SFB ingår att avgöra om föräldern och barnet har en sådan hushållsgemenskap som normalt präglar ett

² Prövningen gjordes enligt bestämmelserna i förordningen (1988:890) om bilstöd till funktionshindrade. Förordningen är numera upphävd, men dess bestämmelser fördes i huvudsak över till SFB (se bland annat prop. 2008/09:200 s. 475). Även de äldre bestämmelserna innehöll, liksom 52 kap. 11 § 1 SFB, ett krav på att föräldern skulle sammanbo med barnet.

³ FÖD 1991:29.

⁴ HFD 2018 ref. 70.

⁵ HFD 2023 ref. 15 III.

sammanlevande. En hushållsgemenskap kan alltså mot bakgrund av det som framgår ovan finnas även om de inte fullt ut delar bostad med varandra.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

52 kap. 10 §, 52 kap. 11 § SFB.
Prop. 1987/88:99, prop. 1988/89:100 bilaga 7, prop. 2008/09:200.
FÖD 1991:29, HFD 2018 ref. 70, HFD 2023 ref. 15 III.

Försäkringskassan

Marie Axelsson
Beslutsfattare

Nicklas Hietala
Föredragande